

POLITIKA UPOTREBE UMJETNE INTELIGENCIJE
UNIVERZITETA U SARAJEVU

Sarajevo, maj 2026. godine

*Na osnovu člana 61. Zakona o visokom obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 36/22 i 28/25) i člana 64. Statuta Univerziteta u Sarajevu sa pripadajućim izmjenama i dopunama, a u vezi sa Zaključkom Senata Univerziteta u Sarajevu, broj: 01-1-133/25 od 29. 01. 2025. godine, uz prethodno mišljenje Odbora za normativna pitanja Univerziteta u Sarajevu, broj: 0105-5352-2/26 od 25. 05. 2026. godine, Senat Univerziteta u Sarajevu, na 21. redovnoj sjednici održanoj 15. 07. 2026. godine, *donosi*

POLITIKU UPOTREBE UMJETNE INTELIGENCIJE UNIVERZITETA U SARAJEVU

Član 1.

(Predmet)

Politikom upotrebe umjetne inteligencije Univerziteta u Sarajevu (dalje: Politika AI) uređuju se načela, pravila i procesi za upotrebu umjetne inteligencije na Univerzitetu u Sarajevu (dalje: Univerzitet), sa ciljem unapređenja kvaliteta obrazovanja, nauke i administracije, uz zaštitu akademskog integriteta, ljudskih prava, privatnosti, sigurnosti i jednakosti.

Član 2.

(Cilj i usklađenost)

- (1) Cilj Politike upotrebe AI je da osigura humanocentričnu, sigurnu, etičnu i odgovornu primjenu umjetne inteligencije u nastavi, naučnoistraživačkom radu, administraciji i upravljanju Univerzitetom, uz puno poštivanje institucionalne autonomije i akademskih sloboda.
- (2) Politika AI je sadržajno usklađena sa principima upravljanja umjetnom inteligencijom u evropskom prostoru, zaštite podataka i informacione sigurnosti, te preporukama UNESCO-a o etici umjetne inteligencije, uključujući zaštitu ljudskih prava, proporcionalnost, sprječavanje štete, transparentnost, odgovornost i sigurnost.

Član 3.

(Područje primjene)

Politika upotrebe AI se primjenjuje na sve članice Univerziteta i na sve AI sisteme, uključujući generativne modele, analitičke modele, sisteme preporuka i automatizacije, bez obzira da li su razvijeni unutar Univerziteta ili nabavljeni od trećih strana.

Član 4.

(Definicija AI sistema)

AI sistem je softverski sistem koji iz podataka ili ulaza generiše izlaze poput predikcija, preporuka, sadržaja ili odluka. Visoko-uticajna upotreba je svaka upotreba koja utiče na prava, status ili mogućnosti studenata ili zaposlenika (npr., upis, ocjenjivanje, stipendije, zapošljavanje, disciplinski postupci).

Član 5.

(Definicije)

- (1) U svrhu jedinstvenog tumačenja Politike upotrebe umjetne inteligencije Univerziteta u Sarajevu pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:
- a) AI alati: označavaju softverske aplikacije, platforme i usluge koje koriste tehnologije umjetne inteligencije, uključujući, ali ne ograničavajući se na: velike jezičke modele (kao što su ChatGPT, Claude, Gemini i slično), asistente za pisanje, alate za generiranje koda, usluge prevodenja i platforme za analizu podataka.
 - b) AI sistem: svaki informacioni ili softverski sistem zasnovan na tehnikama umjetne inteligencije, uključujući generativne modele, analitičke modele, sisteme preporuka i automatizacije, bez obzira da li je razvijen interno ili nabavljen od trećih strana.
 - c) AI-PIA (Procjena uticaja umjetne inteligencije): formalizovani postupak identifikacije, analize i ublažavanja rizika prije uvođenja visokorizičnih ili visoko-uticajnih AI sistema, uključujući pravne, etičke, sigurnosne i organizacione aspekte.
 - d) Akademski integritet: skup etičkih i profesionalnih vrijednosti koje podrazumijevaju poštenje, odgovornost, transparentnost, originalnost i poštivanje intelektualnog rada u nastavi i istraživanju.
 - e) Akademski rad: označava bilo koji rad podnesen na evaluaciju, uključujući, ali ne ograničavajući se na: eseje, izvještaje, seminarske radove, projekte, teze, disertacije, ispite, prezentacije, naučne radove i istraživačke rezultate.
 - f) Generativna umjetna inteligencija: podvrsta umjetne inteligencije sposobna da generiše tekst, slike, kod, audio, video ili druge oblike sadržaja na osnovu uputa korisnika.
 - g) Komisija za umjetnu inteligenciju: stalno tijelo Senata Univerziteta u Sarajevu nadležno za upravljanje, nadzor i strateško usmjeravanje primjene umjetne inteligencije na Univerzitetu.
 - h) Materijalna upotreba umjetne inteligencije: svaka upotreba umjetne inteligencije koja ima značajan uticaj na sadržaj, strukturu, analizu, zaključke ili rezultate akademskog, nastavnog ili administrativnog rada.
 - i) Nastavnik: zaposlenik Univerziteta ili članice Univerziteta angažovan u izvođenju nastave ili provjeri znanja, uključujući profesore, asistente i saradnike.
 - j) Naučnik/Istraživač: zaposlenik Univerziteta ili članice Univerziteta angažovan u realizaciji naučnoistraživačkih i istraživačko-razvojnih projekata uključujući naučnoistraživačko i akademsko osoblje.
 - k) Odobreni AI alati: AI sistemi i alati koje je Komisija za umjetnu inteligenciju formalno odobrila za upotrebu na Univerzitetu, uz jasno definisane kategorije dozvoljenih podataka.
 - l) Povjerljivi i osjetljivi podaci: lični podaci, studentske evidencije, kadrovski dosijei, zdravstveni podaci, finansijski podaci i drugi podaci čije bi neovlašteno otkrivanje moglo prouzrokovati štetu pojedincima ili Univerzitetu.
 - m) Sadržaj generiran AI: označava bilo koji tekst, kod, slike, analizu podataka ili drugi akademski rezultat djelomično ili u potpunosti proizveden pomoću AI alata.
 - n) Silabus: zvanični nastavni dokument predmeta kojim nastavnik utvrđuje ciljeve, sadržaj, metode rada, način ocjenjivanja i pravila, uključujući pravila o upotrebi umjetne inteligencije.
 - o) Student: lice upisano na neki od studijskih programa Univerziteta u Sarajevu, bez obzira na ciklus studija ili oblik studiranja.

- p) Transparentnost upotrebe AI: obavezu jasnog i istinitog navođenja da je umjetna inteligencija korištena, uključujući naziv alata, svrhu i obim njegove primjene.
 - q) Umjetna inteligencija (AI): softverski ili hibridni sistem koji, na osnovu podataka ili drugih ulaznih vrijednosti, generiše izlaze poput predikcija, preporuka, sadržaja ili odluka, a koji može uticati na okruženje u kojem se primjenjuje.
 - r) Visokorizična AI primjena: primjena umjetne inteligencije koja, zbog svoje namjene, obima ili vrste podataka, predstavlja povećan rizik za ljudska prava, privatnost, jednakost, akademski integritet ili institucionalnu autonomiju Univerziteta.
 - s) Visoko-uticajna (*high-impact*) upotreba: svaka primjena umjetne inteligencije koja utiče ili može uticati na prava, status ili mogućnosti studenata ili zaposlenika, uključujući upis, ocjenjivanje, stipendiranje, zapošljavanje, napredovanje ili disciplinske postupke.
- (2) Ovaj član primjenjuje se na Politiku umjetne inteligencije Univerziteta u Sarajevu i sve njene Priloge, te služi kao obavezna osnova za njihovo tumačenje i primjenu.

Član 6.

(Osnovna načela primjene AI)

Upotreba AI na Univerzitetu mora biti zasnovana na humanocentričnom pristupu, proporcionalnosti i sprječavanju štete, transparentnosti, odgovornosti, pravičnosti i nediskriminaciji, zaštiti privatnosti i podataka, sigurnosti i otpornosti, te očuvanju akademskih sloboda i institucionalne autonomije.

Član 7.

(Komisija za AI)

- (1) Posebnom odlukom Senat Univerziteta će imenovati Komisiju za upotrebu umjetne inteligencije kao stalno tijelo Senata, nadležno za upravljanje i nadzor primjene umjetne inteligencije na Univerzitetu.
- (2) Komisija se sastoji od 15 članova koje imenuje Senat i to: dva predstavnika koje imenuje Rektor Univerziteta od kojih je jedan predsjednik, po jednog predstavnika svake od šest naučnih grupacija, dva predstavnika pravnih službi članica Univerziteta, jednog predstavnika u području informacione sigurnosti, jednog predstavnika u području zaštite ličnih podataka, jednog predstavnika Etičkog savjeta Univerziteta, jednog predstavnika u području akademskog integriteta i jednog predstavnika studenata.
- (3) Mandat članova Komisije traje dvije (2) godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

Član 8.

(Klasifikacija rizika)

- (1) Primjene AI se klasifikuju kao niskorizična, srednjerizična ili visokorizična. Visokorizična primjena uključuje, između ostalog, upis, ocjenjivanje, dodjelu stipendija, zapošljavanje i napredovanje, disciplinske postupke, te bilo koju primjenu koja uključuje osjetljive lične podatke ili masovno profilisanje. Za visokorizične primjene obavezna je Procjena uticaja AI (*Artificial Intelligence Impact Assessment*, AI-PIA) i prethodno odobrenje Komisije.
- (2) Komisija će izraditi i objaviti uputstvo za primjenu klasifikacije rizika i provođenje Procjene uticaja AI (AI-PIA), kojim će se detaljnije urediti kriteriji za razvrstavanje AI sistema prema nivou rizika, postupak podnošenja zahtjeva za procjenu, sadržaj i metodologija AI-PIA, kao i način odlučivanja Komisije.

Član 9.

(Zabranjene primjene)

Zabranjena je upotreba AI koja predstavlja „društveno bodovanje“ (social-scoring systems), prikrivenu biometrijsku kategorizaciju, manipulativne prakse koje podriivaju autonomiju pojedinca, ili bilo koju praksu nespojivu sa ljudskim pravima, akademskim slobodama i institucionalnom autonomijom Univerziteta.

Član 10.

(Nastava i učenje – akademski integritet)

- (1) Studenti i nastavnici su dužni poštovati akademski integritet, a upotreba AI ne smije zamijeniti samostalan intelektualni rad, niti se AI-generisani sadržaj smije predstavljati kao originalni rad bez propisane transparentnosti.
- (2) Nastavnici su dužni u silabusu jasno propisati dozvoljeni obim upotrebe AI i način navođenja/citiranja takve upotrebe.
- (3) Ukoliko silabus ili druga zvanična dokumentacija nastavnog predmeta ne sadrži izričitu odredbu o dozvoljenom obimu upotrebe umjetne inteligencije, smatra se da je upotreba umjetne inteligencije dozvoljena u skladu sa općim principima ove Politike uz obavezu transparentnog navođenja takve upotrebe i uz poštivanje akademskog integriteta.

Član 11.

(Nastava i učenje – pismenost i podrška)

Univerzitet će kreirati programe AI pismenosti za studente i osoblje, uključujući razumijevanje ograničenja AI (npr. greške, pristrasnosti), metode provjere činjenica i pravila zaštite podataka. Članice su dužne omogućiti primjenu ovih programa u svom nastavnom procesu.

Član 12.

(Naučnoistraživački rad – etika i odgovornost)

- (1) U naučnoistraživačkom radu AI se može koristiti uz poštivanje etičkih načela i standarda integriteta istraživanja. Projekti koji uključuju lične ili osjetljive podatke, ili nose značajne društvene rizike, podliježu prethodnoj etičkoj i sigurnosnoj procjeni, te AI-PIA postupku.
- (2) Student, odnosno istraživač ili voditelj projekta, snosi punu akademsku, profesionalnu i etičku odgovornost za tačnost, originalnost, zakonitost i nepristranost rada i rezultata, bez obzira na to da li je umjetna inteligencija korištena kao pomoć.

Član 13.

(Naučnoistraživački rad – transparentnost rezultata)

- (1) Materijalna upotreba AI u dizajnu istraživanja, analizi, pisanju, kodiranju ili izradi grafika mora biti adekvatno naznačena u naučnim rezultatima, u skladu sa standardima i pravilima izdavača.
- (2) Ukoliko je umjetna inteligencija materijalno korištena u izradi rada, autor je dužan navesti naziv AI alata, vremenski okvir korištenja i opis doprinosa umjetne inteligencije, u skladu sa pravilima discipline i uputama nastavnika ili izdavača.

Član 14.

(Korištenje umjetne inteligencije od strane studenata u akademskim aktivnostima)

- (1) Studenti mogu koristiti AI alate u akademске svrhe kada takva upotreba podržava istinsko učenje, razvoj vještina i akademski rast.
- (2) Upotreba AI alata mora biti adekvatno naznačena.
- (3) Studenti mogu koristiti AI alate u akademске svrhe na način i pod uslovima preciziranim u posebnoj Politici korištenja umjetne inteligencije od strane studenata Univerziteta u Sarajevu u akademskim aktivnostima.

Član 15.

(Povreda akademskog/naučnog integriteta)

Povredom akademskog/naučnog integriteta u smislu ove Politike naročito se smatra:

- a) preuzimanje ili parafraziranje AI-generisanog sadržaja bez jasnog navođenja takve upotrebe;
- b) korištenje umjetne inteligencije suprotno pravilima utvrđenim u silabusu;
- c) korištenje umjetne inteligencije u ispitima, kolokvijima ili drugim oblicima provjere znanja gdje to nije izričito dozvoljeno;
- d) unošenje povjerljivih ili ličnih podataka u AI alate suprotno pravilima Univerziteta;
- e) predstavljanje AI-generisanog sadržaja kao samostalnog intelektualnog rada.

Član 16.

(Administracija – dozvoljena i ograničena upotreba)

- (1) AI se može koristiti za unapređenje administrativne efikasnosti (npr. izrada nacrtu općih tekstova bez povjerljivih podataka), uz obavezno poštivanje zaštite podataka i sigurnosnih pravila.
- (2) AI se ne smije koristiti za donošenje ili automatizovano predlaganje odluka u postupcima bez odobrenja Komisije. Donošenje ili automatizovano predlaganje odluka obavezno uključuje ljudsko odlučivanje i nadzor.

Član 17.

(Zaštita podataka i privatnost)

- (1) Zabranjeno je unošenje povjerljivih dokumenata Univerziteta, studentskih evidencija, kadrovskih dosjea, zdravstvenih ili drugih osjetljivih podataka u javno dostupne AI servise.
- (2) Članice Univerziteta su dužne koristiti isključivo odobrene AI alate, sisteme i okruženja za obradu podataka u skladu sa internim pravilima i ugovorima.
- (3) Komisija za umjetnu inteligenciju vodi i redovno ažurira listu odobrenih AI alata i okruženja, uz navođenje kategorija podataka koje se smiju obrađivati putem tih alata.

Član 18.

(Informaciona sigurnost)

- (1) Za AI sisteme srednjeg i visokog rizika obavezna je primjena mjera informacione sigurnosti, uključujući kontrolu pristupa, evidenciju aktivnosti, zaštitu od neovlaštenog dijeljenja podataka i plan odgovora na incidente.
- (2) Svaki incident povezan sa AI mora se bez odlaganja prijaviti nadležnim službama i Komisiji.

Član 19.

(Nabavke i ugovaranje)

Nabavke AI sistema i AI podržanih sistema moraju sadržavati ugovorne odredbe o zaštiti podataka, povjerljivosti, sigurnosnim obavezama, zabrani neovlaštenog treniranja na univerzitetskim podacima, reviziji i brisanju podataka po prestanku ugovora.

Član 20.

(Revizija i unapređenje)

- (1) Politika upotrebe AI se preispituje najmanje jednom godišnje.
- (2) Komisija može predložiti izmjene i dopune Politike, standarda i obrazaca, te ih dostaviti Senatu Univerziteta na usvajanje.

Član 21.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja od strane Senata Univerziteta u Sarajevu.

REKTOR

Prof. dr. Tarik Zaimović

Broj: 01-13-104-1/26

Sarajevo, 26. 05. 2026. godine